

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

19

1925

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ÉDITIONS

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

BAS. N. GRÉGORIADÈS

ΤΟ ΥΠ' ΑΡΙΘ. Ο' ΚΑΤΑΛΟΙΠΟΝ

Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν Θ' κατάλοιπον ἀποτελεῖται ἐκ δύο φακέλλων καὶ δύο εἴρετηρίων. Τῶν φακέλλων ὁ μὲν πρῶτος φέρει ἐπιγραφὴν παλαιογραφικὴν, ὁ δὲ δεῦτερος χρονολογικὰ. (1) πρῶτος ἀποτελεῖται α) ἐξ ἑνδεκά ἐντύπων πινάκων χρησίμων διὰ τὰς παραδόσεις τοῦ Λάμπρου β) ἐκ πέντε τετραδίων γερύοντων ἀριθμησιν I. II. III. VII. IX. καὶ περιεχόντων τὰς παραδόσεις τοῦ Λάμπρου περὶ ἑλληνικῆς γραφογνωσίας δηλαδή παλαιογραφίας. Ἡ πρώτη παράδοσις ἐγένετο, ὡς ἐν τῷ περιθωρίῳ ἀναγινώσκωμεν, τῇ 18 Ὀκτωβρίου τοῦ 1878, ἡ δὲ τελευταία, ἡ περιεχομένη ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν IX τετραδίῳ, τῇ 15 Νοεμβρίου τοῦ 1878. Ἐκ τῆς ἀριθμώσεως τῶν τετραδίων καὶ τῶν χρονολογιῶν τῶν παραδόσεων γίνεται δῆλον ὅτι δὲν σώζονται πάντα τὰ τετράδια, τὰ περιέχοντα τὰς παραδόσεις τοῦ Λάμπρου. ὀφθαλμοφανῶς λείπει τὸ 4, 5, 6 καὶ 8 πιθανῶς δὲ καὶ τινα μετὰ τὸ ἑνατον γ) ἐκ δώδεκα φύλλων χάρτου περιεχόντων διαφόρους σημειώσεις καὶ παραπομπάς. Μεταξὺ τῶν σημειώσεων τούτων καὶ αἱ ἀκόλουθοι δύο ἀξίαι δημοσιεύσεως.

I

Τοιούτων δὲ κηροχίτων πινακιδίων, οἷων ἐν ἤθελε νᾶναλύσῃ ὁ Στρεψιάδης διὰ τοῦ φακοῦ τῶν φαρμακοπωλῶν περισσώθησάν τινα καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐν τῷ βρετανικῷ μουσεῖῳ καὶ ἐν τῷ ἐν Παρισίοις μουσεῖῳ τοῦ Louvre. Εὐρίσκονται δὲ καὶ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐν ἰδιωτικῇ συλλογῇ ἢ τοιαῦτα ἐκ τῶν χρόνων τῶν Πτολεμαίων. Ταῦτα εἶνε λίαν περίεργα. Εὐρήνται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ D. Abbott, περιχοῦσα ἀρχαιότητος αἰγυπτιακῆς, ἣς συνέλεξεν αὐτός διαμένων ὡς ἰατρός ἐν Αἰγύπτῳ. Περὶ τούτων ἔγραψεν ἐν Ἀμερικῇ ὁ Dr. Felton, ἐν δὲ Γερμανίᾳ τῷ 1860 ἐν τῷ ἑθνικῷ Μουσείῳ ὁ Welcker, ὑπὸ τὸν τίτλον Ein neues Fragment von Menander. Εἶνε δὲ ταῦτα πινακίδια ξυλίνα, τὰ πλεῖστα ἔχοντα μῆκος μόνον ἢ δακτύλων καὶ πλάτος 4, ἔχουσι δὲ λεπτὸν ἐπίβλημα κηροῦ ὃ κηρὸς ἔγεινε σκληρότατος καὶ μέλας ὡσεὶ σίδηρος. Εἰς ὅλα εἶνε γεγραμμένα τὰ αὐτὰ

ΝΕΩΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ ΤΟΜΟΣ ΙΘ'

πραγματα, ἔν δε πινακίδιον ἔχει καλλιτέραν γραφήν τῶν ἄλλων ὥστε ὁρθῆ φαίνεται ἡ εἰκασία τοῦ Dr Felton ὅτι τοῦτο εἶνε τὸ πρότυπον τοῦ διδασκάλου. Ἡ γραφή ὁμοία πρὸς τὴν τῶν λόγων τοῦ Υπερείδου, ἀνευ τόνων, οἵτινες εἰσῆχθησαν μὲν εἰς τὴν ἑλλ. γραφήν ὑπὸ τοῦ γραμματικοῦ Ἀριστοφάνους, ἀλλὰ δὲν ἔργινε ἀμέσως χρήσις αὐτῶν ἐν ταῖς γραμματικαῖς ἀσκήσεσιν. Περιέχονται δὲ τρεῖς στίχοι οἱ ἑξῆς

ὅταν ποιῶν πονηρά, χρηστά τις λαλή
καὶ τὸν παρόντα πλησίον μὴ λανθάνη
διπλασίως αὐτῷ γίνεθ' ἢ πονηρία

ἔπερ διώρθωσεν ὁ Weicker εἰς διπλασίως.

Οἱ στίχοι δὲ οὔτοι ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ὄντες ἀπόσπασμα τῶν τοῦ Μενάνδρου. Περιέργα εἶνε τὰ ἐν ταῖς πτυκταῖς ταύτοις σημεῖωματα.

Ο ΠΡΩΤΟΕΥΡΗΘΗ συμπληρούμενον πιθανῶς εἰς' εὐ ποιήσας.

ἐν ἄλλῳ ΦΙΛΟΠΟΝ: φιλοπόνως, ἢ φιλοπονεῖ. ἐν τρίτῳ δέ τι φησὶ ἠσεται οἶονεῖ ἄς ὑπάγῃ εἰς τὴν ὀργήν.

Τούτων δὲ διάφορον εἶνε πινακίδιον ξύλινον ἔχον ἄνω τὸ ὑπόδειγμα κεχωρισμένον τῶν κάτωθεν διὰ γραμμῆς κηματοειδοῦς Γεγραμμένον περὶ τὸν Α' π. γ. αἰῶνα. Ἴχει δύο στίχους τετράκις ἐπαναλαμβανομένους μετὰ τὸ ὑπόδειγμα.

ἢ μὴ δέδωκεν ἢ τύχη κοιμομένῳ

μάτην δραμίται γο. δραμεῖται καὶ ὑπερ λήδαν δρομή.

Ἐπ' ἴσης ἐκ κωμικοῦ τινος τῆς νέας κωμωδίας.

II

Τὸ χωρίον τοῦτο ἐπιχυρόνει τὴν χρῆσιν τῶν φακῶν ἤτοι τῶν κυρτῶν ὑέλων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ ὡς ὀπτακοῦ ὀργάνου, διότι περὶ τῆς ἐν γένει ὑπόθεσεως φακῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν ἀπλῶς ὡς κωνστικῶν ὀργάνων δὲν ὑπάρχει τις ἀμφιβολία. Καὶ τοῦτο τὸ χωρίον μαρτυρεῖ αὐτὴν καὶ σώζονται ἐκ τῆς ἀρχαιοσητος φακοί. Ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Νεαπόλεως ὑπάρχει ἕλεος ἀμφικυρτος εὐρεθεῖσα ἐν ταῖς ἐνάσκαφαῖς τῆς Πομπηῆας, ἡ δὲ κ. Ἀναγνωστάκις ἐπέδειξε πέρυσιν ἐν τινι συνεδριάσει τῆς Γαλλικῆς σχολῆς φακῶν ἐπιπεδόκυρτον κατασκευασμένον ἐκ κρυστάλλου αὐτοφυ-

αὐτῶν ὄν ἐκόμισεν ἐκ τῆς Φοινίκης, εὐφραίνετα δ' ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς Ἰούρου ὄντα δὲ κατὰ τοῦτο τὸν παλαιότατον τῶν σωζομένων. Εἶνε λοιπὸν καὶ ἄλλοθεν γνωστὴ ἡ ὑπαρξίς φαρμάκων καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν ὡς ὀφθαλμίων καυστικῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἀξιολόγους παρατηρήσεις τοῦ π. Ἀναγνωστῆ ἀπὸ τῆς γυλλαδίου αὐτοῦ Μελέται περὶ τῆς ὀπτικῆς τῶν ὀφθαλμίων σελ. 12, τὸ χωρίον τοῦτο ἀποδεικνύει καὶ τὴν χρῆσιν τῶν φαρμάκων ὡς διόπτρον, διότι ἄλλως διατὶ θὰ ἐπωλεῖτο ἡ αὐτῆ ἰδέως πρὸς τοῖς φαρμακοπόλοις: Ἐπωλεῖτο ἄρα ὑπὸ τῶν φαρμακοπολίων ὡς διόπτρον βοηθητικὸν τῆς ὄρασεως, ὡς μέσον ἰατρικὸν πρὸς τὴν δῆθεν ἀμβλυωπίαν τῶν πρεσβυτῶν, διότι τοιαύτην ὑπελάμβανον οἱ ὀφθαλμοὶ τὴν πρεσβυωπίαν καὶ ἦσαν οἱ φαρμακοπολοὶ πρὸς τοῖς λοιποῖς αὐτῶν ἐπιτηδεύμασιν οἱ ὀπτικοὶ τῶν ὀφθαλμίων.»¹

(1) δεῦτερος ἀποτελεῖται α) ἐξ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἐντύπων πίνακων πρὸς εἴδη τῆς ἡμέρας τοῦ πέντε χρησίμων διὰ τὰς περιόδους τοῦ Λάμπρου, β) ἐξ ἑνὸς πίνακος τῶν Κυριακῶν γραμμάτων χρησίμων διὰ τὰς περιόδους τοῦ Λάμπρου, γ) ἐξ ἐξήκοντα φύλλων χάρτον περιεχόντων διαφόρους σημειώσεις χρονολογικὰς, κανόνας καὶ ὁδηγίας πρὸς εἴδη καὶ μετατροπὴν διαφόρων χρονολογιῶν καὶ διαφόρων ἀσκήσεις ἀναφερομένας ἰδίᾳ εἰς μετατροπὴν χρονολογιῶν καὶ ἐξακρίβωσιν τοιούτων μάλιστα τῆς Ἰνδικτιῶνος καὶ τῆς ἡμέρας.

Ἐν τοῖς δυοῖν τέλους ἀλφαριθμητικοῖς εὐρετηρίοις ἔχει ὁ Λάμπρος συλλέξει καὶ ἀλφαριθμητικῶς κατατάξει διαφόρους πλείστον λόγου ἀξίας σημειώσεως ἀναφερομένας εἰς τὴν παλαιογραφίαν. Ὅπως ὁ ἀναγνώστης λάβῃ ἰδέαν τινὰ τῶν σημειώσεων τούτων ἐκδίδοι τὴν σημείωσιν τὴν φέρουσιν ἐπιγραφὴν «Ἀναγωγή ἀπὸ κοσμογονίας ἔτους ἐσφαλμένη».

«στφ' Ἰνδ. α Νοεμβρίω, ὄχι 992 ὡς παρὰ Rocchi cod. Cypri σ. 62— στν' δ' Νοεμβρ. κζ' ὄχι 980 ὡς Rocchi σ. 50.— ζιστ' Δεκ. ὄχι 1508 Garđ. Cod. Sin. σ. 259 (ἀρ. 449 Spic. Alex) — στομγ,

1. Πρὸκειται ὀφθαλμοφανῶς περὶ τοῦ γνωστοῦ χωρίου τῶν Νεφελῶν τοῦ Ἀμστοφάνου (στ. 766 ἐ.) ἐνθα ὁ Στρεπιάδης λέγει.

Ἦν παρὰ τοῖσι φαρμακοπόλοις τὴν λίθον
τιύτην ἐσρακίε, τὴν καλήν, τὴν διαρανή,
ἀρ' ἧς πῦρ αἰτουη.

Σεπτ. ὄχι 1335 ὡς Gardthausen cod Sin. σ 192 ἀρ. 898. -
 ,στυβ' Ὀκτ. κζ' ὄχι 1211 ὡς Gardt. σ. 193 cod. Sin. ἀρ. 904.
 ,στωγ' Νοεμβ. ὄχι 1465 ὡς Gardt. cod. Sin. 1109 ἀλλὰ 1464 ὅτε
 συμπίπτει ὀρθῶς πρὸς τὸ ἀνωτέρω αὐξδ'.—,στωε' Σεπτ. ὄχι 1467
 ὡς Gardt. cod. Sin. 877.—,στωοε' μηνὸς Νοεμβρίου κδ' ἰνδ. ε' ὄχι
 MCCCLXVII ὡς Bandini III 174. — ,στωογ' ἰνδ. ιγ' Σεπτεμβρ.
 κ' ὄχι MCCCLXV ὡς Bandini III 271.— Δεκεμβρίῳ τοῦ ,στωκγ'
 ὄχι MCCCXV ὡς Bandini III 376 (Plut. 86 cod. 31).— Νοεμβρ.
 κγ' ἰνδ. ἔτους ,στωλε' ὄχι MCCCXXVII ὡς Bandini II 284 (Plut.
 LV cod XIX).— Ἐτους ,στωμ μηνὶ Σεπτεμβρ. ὄχι MCCCXIII ὡς
 Bandini II 378 (Plut. LVII cod. 27).— Ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ η'
 ἰνδ. δ' ἔτους ,στωνε' ὄχι MCCCII. 1449 ὡς Bandini II 429. 30
 (Plut. LVII cod. 10—49).— Κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τῆς ια' ἰνδ.
 τοῦ ,στωστ' ὄχι MCCCXXVIII ὡς Bandini I 498. Μηνὶ Νοεμ-
 βρίῳ ζ' ἡμέρα ε' ἔτους ,στωρα' ἰνδ. α' Plut. IV cod. XXI ὄχι
 MLXIII ὡς Bandini I 549. — Μηνὸς Δεκεμβρίου ιβ' ἰνδ. α' ἔτους
 ,στωα' ὄχι MXCIII (δις Bandini I 554 καὶ 555. — Στ. με ἰνδ. γ'
 μηνὶ Δεκεμβρίῳ ὄχι 1137 ἀλλὰ 1136 (Cyrillus A' 254 cod. Near.
 II C—7).—Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ιγ' ἰνδ. β' ἔτει ,στωπδ' ἐν cod. Near.
 II—A. 18 ὄχι 1176 ὡς Cyrillus I 48. — Ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ
 κβ' ,στωρη ὄχι 1470 ὡς Cyrillus I 81 ἐν κώδ. II—A—26. — Δε-
 κεμβρίῳ κε' ἰνδ. ζ' ἔτους ,στωρβ' ὄχι MCCCXXVII ὡς Bandini σ.
 367 (Plut. VIII cod. XXVI). — ,στωη' ἰνδ. η' μηνὶ Δεκεμβρίῳ
 ὄχι MCLXX ὡς παρὰ Bandini A' 404 (Plut. IX cod. IX).»
 καὶ τὴν φέρουσαν ἐπιγραφικὴν «Τιμὴ Κωδίκων».

«Gardth, Spic. Pal. 171, cod. sin. σ. 262. Plut LXXXI
 cod. XIV (Bandini III 274) «Αὕτη ἡ βίβλος ἐστὶν Ἀρμονίου
 Ἀθηναίου, ἔχει φλουρία ε'. Bandini III σ. 333 (Plut. 86 cod 11)
 —Bandini I. 507, "Ἰδ. καὶ Λεοντάριον ἐν μεγάλῳ εὐρετηρίῳ Κα-
 τραμῆ σ. 154 ἀρ. CXLIX.—Palermo bibl. nazionale I—F—15
 Martini σ. 72). Cod Phil. 1474 (70) Cohn—Stud. σ. 70.

Ἱερ.	βιβλ.	A'	σ.	115	(38)
»	»	A'	σ.	158	(74)
»	»	A'	σ.	485	(607)
»	»	B'	σ.	15	(5)
»	»	B'	σ.	39	

Ἰερ.	βιβλ.	B'	σ.	158	(86 γ')
		B'	σ.	195	(109)
	»	B'	σ.	330	(220)
»	»	B'	σ.	365	
»	»	B'	σ.	642	(670)
»	»	B	σ.	648	(687)
»	»	B'	σ.	726	(6)
		B'	σ.	727	(11)

Ἰωσ. 741 νομίματα κε'. - Ρωσ. κῶδ. 404. - Πατι. φγ' σ. 217. - φιε" σ. 219. - Σελ. 116. () κοπ. cod. Roe Cronw. 19. (Coxe σ. 447). - Βατικ. κῶδ. 101 (ἐνθ. κατ.). 365 ἐξωνήθη εἰς ἄσπρους ἡγ' Κοπ. Misc. 219 (Coxe 174) κῶδιξ XI αἰῶνος, ἀλλὰ τὸ σημεῖωμα νεώτερον. - Ἰβήρων κῶδ. 167».

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω περιγραφῆς τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν Ο' καταλοίπου τοῦ Λάμπρου γίνεται δῆλον, ὅτι ἐν αὐτῷ περιέχεται πολύτιμον ὑλικόν, ἀλλ' ἀκατάτακτον καὶ ἀσυμπλήρωτον καὶ ἐπομένως μὴ δυνάμενον ὡς τοιοῦτον νὰ ἐκδοθῇ.

Κ.Ι.Δ.